

ÖSSZEFOGLALÓ

Az utasoknak a koronavírus-járvánnyal összefüggésben a törölt utazási és szállítási szolgáltatások visszatérítésének alternatívájaként kínált utalványokról szóló bizottsági ajánlásról

Az Európai Bizottság 2020. május 13-án ajánlást dolgozott ki az utazási utalványokkal való kompenzáció elősegítésére az alábbi szempontok alapján:

- Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2020. január 30-án a koronavírus-járványra való tekintettel „nemzetközi horderejű népegészségügyi vészhelyzetet” hirdetett ki.
- A koronavírus-világjárvány a legtöbb országban utazási tilalmat és határátlépési korlátozásokat eredményezett. Ez rengeteg járat törléshez vezetett, és sok polgár nem tudott utazni.
- A jelenlegi, eddig soha nem látott, az egész világra kiterjedő utazási korlátozások szinte teljesen leállították az utazásokat Európában és a világ számos más részén. Ez komoly hatással van a fuvarozókra, az utazásszervezőkre, valamint a szervezett utazási formák részeként más idegenforgalmi szolgáltatások nyújtóira is.
- Az utazási és idegenforgalmi ágazat szereplői arról számolnak be, hogy a foglalások száma 60–90%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A lemondások miatt érkező visszatérítési kérelmek messze meghaladják az új foglalások szintjét. Az európai utazási irodák és utazásszervezők szövetségének (ECTAA) előzetes becslései szerint a koronavírus-világjárvány miatti forgalom különbség 2020 első negyedévében 30 milliárd euró (mínusz 60%) és 46 milliárd euró (mínusz 90%) a második negyedévben, az előző évek várható forgalmához képest.
- A személyszállító vállalkozásoknak üzleti tevékenységük jelentős visszaesésével és tevékenységük közel teljes leállításával kell szembesülniük.
- A koronavírus-világjárvány által okozott számos járat törlés fenntarthatatlan cash flow és bevételi helyzethez vezetett a közlekedési és utazási ágazatban. Az utazásszervezők likviditási problémáit súlyosbítja az a tény, hogy az utazási csomag teljes árát vissza kell téríteniük az utazónak, miközben maguk nem mindig kapják meg az utazási csomag részét képező előre fizetett szolgáltatások visszatérítését

megfelelő időben. Ez pedig azt eredményezheti, hogy az utazási ökoszisztéma szereplői között a terhek igazságtalanul oszlanak el.

- Ha az utazásszervezők vagy személyszállítók fizetéseképtelenné válnak, fennáll annak a veszélye, hogy sok utas egyáltalán nem kap visszatérítést, mivel az utazásszervezőkkel és személyszállítókkal szembeni követeléseik nem védettek. Ugyanez a probléma merülhet fel az érintett vállalkozások között is.
- Az utalványok vonzóbbá tétele a pénzvisszatérítés alternatívájaként növelné az utasok hajlandóságát, hogy az előbbi a megoldást válasszák. Ez enyhítené a személyszállítók és az utazásszervezők likviditási problémáin, és végső soron az utasok érdekeinek jobb védelméhez vezetne.
- Megfelelő állami biztosítékokat kell nyújtani az utalványokat kibocsátó személyszállító vállalkozások és utazásszervezők fizetéseképtelensége esetére.
- Az Európai Bizottság által elfogadott, a koronavírus-világjárvány gazdasági hatásait kezelő állami támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségi feltételeit meghatározó átmeneti keretszabály¹ elvben minden ágazatra és vállalkozásra vonatkozik, beleértve a személyszállítási és utazásszervező vállalkozásokat is. Célja, hogy a jelen körülmények között a tagállamok orvosolhassák a vállalatok likviditási hiányát, illetve lehetővé teszi például a közvetlen támogatásokat, az adókedvezményeket, a hitelekre vonatkozó állami garanciákat és a támogatott állami hiteleket. Különösen a kis- és középvállalkozások sürgős likviditási szükségleteinek gyors kezelése érdekében a tagállamok vállalatonként 800 000 euró értékig kamatmentes kölcsönöket, 100%-os garanciákat vagy saját tőkét adhatnak. Ezen túlmenően az átmeneti keretszabály olyan támogatási lehetőségeket is biztosít, amelyek segítségével a vállalatonkénti 800 000 eurót meghaladó likviditási szükségleteket is fedezik garanciák és kamattámogatások formájában, feltéve, hogy a keretszabály szerinti minimum árakat figyelembe veszik.
- A tagállamok a személyszállító vállalkozások vagy utazásszervezők csődjét követően dönthetnek úgy is, hogy fedezik az utasok visszatérítési követeléseit. A visszatérítési igények ilyen típusú garantálása kizárólag az utasoknak biztosít előnyt, az érintett vállalkozásoknak nem, ezért nem minősül állami támogatásnak.

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0320\(03\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0320(03)&from=HU)

Annak érdekében, hogy az utalványok vonzó és megbízható alternatívát nyújtsanak a pénzbeli visszatérítéssel szemben, az Európai Bizottság szerint az alábbi feltételeknek kell megfelelniük ahhoz, hogy a tagállamok megfelelően hatékony védelmet biztosítsanak fizetéseképtelenség esetén:

1. Az utalványok minimális érvényességi ideje 12 hónap.
A 3. pontra is figyelemmel, a személyszállítók és az utazásszervezők automatikusan visszatérítik az érintett utalvány összegét az utasnak legkésőbb 14 nappal annak érvényességi ideje után, ha az utalványt nem váltották be. Ez vonatkozik az érintett utalvány maradványösszegének visszatérítésére is részleges beváltás esetén.
2. Ha az utalványok érvényességi ideje meghaladja a 12 hónapot, az utasok a szóban forgó utalvány kiállítását követő 12 hónap után jogosultak pénzbeli visszatérítésre.
A személyszállítók és utazásszervezők fontolóra vehetik az utalványok visszatéríthetőségét az érintett utalvány kiállításától számított 12 hónapon belül is, ha az utas kéri.
3. Az utasok számára lehetővé kell tenni, hogy utalványokat használhassanak a lejáratí idő előtt elvégzett összes új foglaláshoz, még akkor is, ha a fizetés vagy a szolgáltatás e dátum után történik.
4. Az utasok számára biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy utalványaikat felhasználhassák a személyszállító vagy az utazásszervező által kínált bármely szállítási szolgáltatás vagy utazási csomag kifizetésére.
5. A rendelkezésre állás függvényében, függetlenül a viteldíjaktól vagy árkülönbségektől,
 - a személyszállítóknak gondoskodniuk kell annak lehetőségéről, hogy az utasok az utalványok segítségével ugyanazon az útvonalon utazzanak, ugyanazon szolgáltatási feltételek mellett, mint amelyet az eredeti foglalás tartalmaz;
 - az utazásszervezőknek gondoskodniuk kell arról, hogy az utalványok lehetővé tegyék az utazóknak, hogy az utazási csomagokat ugyanolyan vagy azonos minőségű szolgáltatásokkal foglalják le, mint amelyeket a visszamondott csomag tartalmazott.
6. A személyszállítóknak és az utazásszervezőknek fontolóra kell venni azt, hogy az utalványok ugyanazon vállalatcsoportba tartozó más szervezeteknél történő foglalásokhoz is fel lehessen használni.

7. Amennyiben a lemondott személyszállítási szolgáltatást vagy utazási csomagot utazási irodán vagy más közvetítőn keresztül lefoglalták, a fuvarozóknak és a szervezőknek engedélyezniük kell, hogy az utalványokat ugyanazon utazási iroda vagy más közvetítő útján lehessen új foglalásokhoz felhasználni.
8. A személyszállítási szolgáltatások utalványait további költségek nélkül át lehet ruházni egy másik utas számára. A csomagos utazás utalványai szintén plusz költség nélkül átruházhatók, ha a csomagban szereplő szolgáltatások szolgáltatói hozzájárulnak az átruházáshoz további költségek felszámítása nélkül.
9. Annak érdekében, hogy az utalványokat vonzóbbá tegyék, az utazásszervezők és a személyszállítók fontolóra vehetik az eredetileg lefoglalt csomagban utazásáért vagy személyszállítási szolgáltatásáért fizetett összegeknél magasabb értékű utalványok kibocsátását, például kiegészítő átalányösszeg vagy kiegészítő szolgáltatási elemek révén.
10. Az utalványoknak tartalmaznia kell az érvényességi időt és a kapcsolódó összes jogi lehetőséget. Az utalványokat tartós adathordozón kell kibocsátani, például e-mailben vagy papíron.

Állami támogatási lehetőségek:

1. A tagállamok dönthetnek úgy, hogy kifejezetten a személyszállítási és utazásszervezői ágazat számára hoznak létre támogatási programot annak biztosítása érdekében, hogy a koronavírus-világjárvány által okozott visszatérítési igények teljesüljenek. Ebben az esetben a tagállamok szabadon dönthetnek az általuk hozott intézkedések ütemezéséről és típusáról. Ezeknél a támogatási programoknál a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy szolgáltatótól függetlenül minden utas számára azonos előnyöket biztosítson.
2. A koronavírus-világjárvány utasokra gyakorolt negatív hatásainak korlátozása érdekében a tagállamoknak fontolóra vehetik az utazási utalványokra vonatkozó garanciaprogramok létrehozását annak biztosítása érdekében, hogy az utalvány kibocsátójának fizetőképtelensége esetén az utasok kárát megtérítsék.

Az ilyen garanciaprogramok javítják a szolgáltatók likviditási helyzetét azáltal, hogy csökkentik az utalványok elfogadásával járó pénzügyi kockázatot az utasok számára, és növelik annak valószínűségét, hogy az utasok ilyen utalványokat

választanak pénzbeli visszatérítés helyett. Az ilyen típusú intézkedések előnyt jelentenek az érintett gazdasági szereplők számára likviditási előny formájában, és emiatt állami támogatásnak minősülnek.

Az ilyen intézkedésekre nem vonatkozik az átmeneti támogatásokra vonatkozó közlemény hatálya, de a tagállamok közvetlenül az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján bejelenthetik azokat. A notifikáció során a Bizottság lehetővé teheti az állami garanciaprogramokban a 100%-os garancia mértéket, ugyanakkor figyelembe veheti az átmeneti közlemény 3.2. pontjának egyéb vonatkozó rendelkezéseit is a támogatás arányosságának biztosítása érdekében.

3. Amennyiben a személyszállítási és utazásszervezési ágazat szereplőinek általános likviditási támogatásra van szükségük, a tagállamok dönthetnek úgy is, hogy likviditási támogatás nyújtására szolgáló támogatási programokat vezetnek be. Ha az ilyen típusú támogatást nem piaci feltételekkel nyújtják, akkor állami támogatásról lehet szó, és előzetes bizottsági notifikáció szükséges.

Az átmeneti közlemény alapot nyújt az ilyen likviditási támogatás összeegyeztethetőségére, lehetővé téve az utazásszervezési és személyszállítási ágazat gazdasági szereplői számára, hogy megfelelő indoklás mellett többek között állami garanciák vagy támogatott kölcsönök formájában részesüljenek támogatásban az adott időszakra eső likviditási igényük (kkv-k esetén 18 hónap, nagyvállalatok esetén 12 hónap) fedezése érdekében.

4. A tagállamok az adott személyszállítási vagy utazásszervező vállalkozás fizetéseképtelensége esetén dönthetnek úgy, hogy fedezik az utasok kártérítési igényeit.

Amennyiben a kártérítésre a felszámolási folyamat során kerül sor, megállapítható, hogy nem jelent előnyt az adott utazásszervező vagy személyszállítási szolgáltató számára – mivel az már nem folytat gazdasági tevékenységet –, hanem kizárólag az utasok javát szolgálja, ezért az ilyen kártérítés nem minősül állami támogatásnak, tehát a Bizottság előzetes jóváhagyása nélkül elindíthatók.

Egyéb lehetőségek a helyzet kezelésére:

1. Kkv-támogatások az Európai Beruházási Alap programjain keresztül.

2. A Koronavírus-járvány elleni befektetési kezdeményezés (*Coronavirus Response Investment Initiative*, CRII)

A Bizottság javasolja, hogy a tagállamok fontolják meg az utazásszervezési és személyszállítási ágazatban működő kkv-k forgóeszköz-igényének támogatását az uniós kohéziós politika keretében, amelyhez kiegészítő alapként CRII biztosít rugalmas kereteket. Ebben az esetben a kkv-k számára rendelkezésre álló forgótőkét fel lehet használni a vállalatok likviditási szükségleteinek kielégítésére a COVID-19 világjárvány miatt, ideértve a törlésekkel kapcsolatos költségeket is.